

Parlen els afectats per la crisi que ja comença

Les cares de la crisi

En moltes coses la crisi ja és un fet. S'ha gastat molta tinta explicant-ne les causes, però molt poca ensenyant com en pateix el treballador. Per fer-ho, hem triat quatre sectors en dificultat: tèxtil, metall, construcció i calcer.

La situació econòmica espanyola afecta la dels Països Catalans. El problema va ser tractat en el recent debat de política general al Principat, sobretot en les intervencions de Jordi Pujol i del president d'Iniciativa per Catalunya (IC), Rafael Ribó. El debat entre Pujol i Ribó va ser il·lustratiu respecte als problemes fonamentals de l'economia catalana: manca d'un poder financer propi i crisi dels sectors productius del país. Especialment greu és la situació industrial, sobretot en el metall, el tèxtil, la construcció i, al País Valencià, en el calcer. Al llarg d'aquestes pàgines analitzem —en els requadres corresponents— la situació d'aquests sectors des de dos punts de vista: el de les xifres indicatives de la crisi que suporten, i el de l'experiència personal de treballadors que ja sofreixen la crisi en la seva vida diària.

El debat entre Pujol i Ribó, doncs, va aportar elements interessants. Entre ells, el de la cara i la creu de la inversió estrangera a Catalunya, especialment en els moments de crisi. D'una banda, crea llocs de treball i riquesa. D'una altra, allunya els centres de decisió econòmica i sotmet parts importants de la nostra economia a necessitats que no forçosament han de coincidir amb les del país. El cas més recent és el de la multinacional alemanya Grundig, que el dia 1 de juliol va tancar la fàbrica de Barcelona i deixà 250 treballadors sense feina. Aquest cas és doblement exemplificador, car reflecteix també la crisi del sector del metall a Catalunya. Grundig ha preferit situar la producció a Àustria, perquè així se situa en millors condicions per a avançar en el nou mercat de l'Europa de l'Est. Miquel Ruano, treballador de Grundig i membre del

Solchaga ha anunciat temps molt difícils.

ARXIU

per dos factors: per l'edat de molts d'ells (una mitjana de 50 anys) i per la tendència de la majoria d'empreses a reduir plantilla o a no ampliar-ne. Això fa que les indemnitzacions pactades amb Grundig, a primera vista favorables (pagament de 45 dies per any treballat), siguin en realitat un mal pedaç per a la majoria de treballadors.

Ara bé, Grundig és l'última d'una llarga llista d'empreses del metall afectades per la crisi. Un estudi elaborat per la Federació del Metall de Comissions Obreres de Catalunya a partir de 54 empreses que abasten tots els sectors metal·lúrgics, i relatiu al període comprès entre març i setembre d'enguany, ofereix els següents resultats, que reproduïm de forma detallada per l'interès que tenen en el requadre corresponent:

EL TÈXTEL

comitè d'empresa, creu que el tancament de Grundig "posa en evidència que les lleis espanyoles no tenen cap força en aquests casos. Nosaltres hem tingut converses amb la Generalitat de Catalunya per mirar de resoldre el problema i el que hem apreciat és una gran impotència. A la Generalitat et diuen que Grundig tanca, però que en contrapartida els japonesos inverteixen molt. Això potser fa que els quaderns les xifres macroeconòmiques, però no resol el drama de 250 famílies que es queden sense la seva principal font d'ingressos". Ruano creu que, a la majoria d'aquests treballadors, els serà "molt difícil" de tornar a trobar feina en el sector, i això

La situació del tèxtil va ser un altre dels temes estrella de la discussió Pujol-Ribó en el debat de política general al Parlament de Catalunya. i continua omplint planes d'actualitat de la premsa del Principat. La setmana passada saltava l'última notícia sobre la crisi del sector: Indústries Burés, que dona feina a uns 530 treballadors a les comarques de la circumscripció de Girona, presentarà suspensió de pagaments. El grup KIO, que posseeix un 70% de les accions de l'empresa, ha decidit de no invertir-hi més i ha ofert el seu paquet d'accions als treballadors per si volen salvar l'empresa. Aquest tancament s'afegeix, en aquesta mateixa regió, al d'Indústries Monsà (vegeu requadre),

METALL: EL DECLIVI DE LA INDÚSTRIA BÀSICA**SECTOR Rescissions de contracte**

BÀSIC	1.600	Període març-setembre 1992
BÉNS D'EQUIPAMENT	530	
ELECTRÒNICA-ELECTRICITAT	720	
AUTOMOCIÓ I COMPONENTS	450	
TOTAL	3.300	

Andrés Mora, obrer del metall, 55 anys. La seva empresa, Hidroprecis, SA, de 50 treballadors, va tancar a finals de l'any passat. Oficialment, per motius familiars. L'amo va morir i els fills no volien continuar l'activitat. La majoria de treballadors d'Hidroprecis eren d'avançada edat. És el cas de Mora: "un dia ens van dir que tancaven i que no es podia fer res. Jo he quedat a l'atur, i a la meua edat és gairebé impossible trobar feina en el meu sector". L'única font d'ingressos a casa dels Mora –un petit pis al carrer Guipúscoa de Barcelona– és el subsidi d'atur del pare de família. "La meua dona no pot treballar per prescripció mèdica, que em diguin què puc fer quan se m'acabi el subsidi", reclama Mora. Ara els treballadors esperen una sentència judicial favorable que com a mínim els asseguri unes indemnitzacions suficients. Si no, el futur es presenta molt negre. "L'estat s'hauria d'encarregar que les empreses no poguessin tancar alegrement deixant els treballadors amb el cul a l'aire, perquè no tenim ningú que ens protegeixi".

Andrés Mora no és l'únic que es troba en una situació semblant. Les següents dades, extretes d'un estudi de CC OO realitzat sobre 54 empreses entre els mesos de març i setembre d'enguany, ho il·lustren a bastament:

–Empreses que han tancat, amb expedients de regulació afectant tota la plantilla: Aceros Boixareu (Baix Llobregat), 700 treballadors; M. P. Ribera (Barcelonès), 200

treballadors; Productos Agma (Alt Penedès), 55 treballadors; Grundig (Barcelonès), 250 treballadors; Cirflex (Vallès Occidental), 100 treballadors; Pacífic Notario (Barcelonès), 55 treballadors; Indemec (Vallès Occidental), 20 treballadors.

–Empreses afectades per expedients de reducció de plantilla, però que continuen en activitat: Olivetti (Vallès Occidental), 400 treballadors, 220 rescissions; Bonastre-Sandvik-1 (Vallès Oriental), 260 treballadors, 60 rescissions; Bonastre-Sandvik-2 (Vallès Oriental), 327 treballadors, 67 rescissions; Imsa (Garraf), 550 treballadors, 170 rescissions; Hispanomotor-Lombardini (Vallès Occidental), 190 treballadors, 140 rescissions (tancament de l'activitat industrial); Motocultores Pascuali, 143 treballadors, 33 rescissions; Thomson (Osona), 120 treballadors, 20 rescissions; BJC Josa (Vallès Occidental), 840 treballadors, 130 rescissions.

–Empreses amb expedients de reducció horària: Whirlpool (Vallès Occidental), 200 treballadors; Fabus (Bages), 180 treballadors.

–Empreses que no han renovat contractes: Boss-Trucks, 250 treballadors; Diemen (Osona), 50 treballadors; Taurus (Vallès Occidental), 1.000 treballadors.

–Empreses a la recerca de solucions a base d'un canvi d'accionistes: BRA (Baix Llobregat), 50 treballadors.

–Empreses on preveuen dificultats per desajustaments de mercat o per descens de vendes: Plasmica (Baix Llobregat), 140 treballadors; Trabosa (Vallès Oriental), 140 treballadors; Telesincro (Vallès Occidental), 150 treballadors; Fujitsu (Barcelonès), 100 treballadors; Corberó (Baix Llobregat), 800 treballadors; AEG (Vallès Occidental), 750 treballadors; Circutex (Vallès Occidental), 120 treballadors; Domar (Vallès Occidental), 400 treballadors; UH (Vallès Occidental), 700 treballadors; Iveco-Pegaso (Barcelonès), 1.000 treballadors; Mercedes Benz (Barcelonès), 1.000 treballadors; Clausor (Baix Llobregat), 180 treballadors; Honda (Baix Llobregat), 300 treballadors; Yamaha (Vallès Occidental), 300 treballadors; Derbi (Vallès Oriental), 700 treballadors; Showa (Vallès Oriental), 200 treballadors.

TÈXTIL: LA DECADÈNCIA DEL SECTOR MÉS TRADICIONAL

ERO* ANYS 90, 91 FINS AL MAIG 92

TOTAL ERO A CATALUNYA	712
TOTAL TREBALLADORS EN PLANTILLA D'EMPRESES AFECTADES	45.075
TOTAL TREBALLADORS AFECTATS QUE PASSEN A L'ATUR	23.721

*Expedients regulació d'ocupació

COMARCA AFECTATS ERO

ANOIA	1.249
BAGES	2.476
BAIX LLOBREGAT	1.100
BARCELONÈS	5.109
BERGUEDÀ	1.873
MARESME	1.640
OSONA	1.474
VALLÈS OCCIDENTAL	5.931
VALLÈS ORIENTAL	1.075
GARROTXA	425

Estel Rojo. 44 anys. Casada i amb tres fills. La seva empresa, Indústries Monsà, va tancar per Setmana Santa. Els treballadors –la majoria, dones– van tornar de vacances i es van trobar la fàbrica tancada i els panys canviats. Monsà, propietat del primer alcalde democràtic d'Olot, Joan Sala, elaborava la marca de roba Privata, d'àmplia difusió en el mercat català.

El tancament ha deixat els 152 treballadors al carrer sense cap tipus d'indemnització i sense que s'hagi presentat la corresponent suspensió de pagaments. El dia 7 de setembre es va realitzar un judici, del qual encara no hi ha sentència. Estel afirma que “molts empresaris de la zona esperen la resolució del nostre judici per veure si ells també poden tancar les seves fàbriques tranquil·lament sense cap tipus de càstig legal”.

A la fàbrica, Estel guanyava un sou escassíssim: 65.000 pessetes al mes per 40 hores de treball a la setmana. Ara, la majoria de treballadores han ingressat de ple en l'economia submergida: treballen en petits tallers de confecció cobrant en diners negres entre 350 i 500 ptes per hora de feina. Ara, la família d'Estel Rojo s'ha hagut d'estrènyer el cinturó encara més (el seu marit, en Carles, treballa en la porteria d'una escola d'EGB i guanya menys de 70.000 ptes mensuals): “per menjar compro llegums i patates. No puc fer el règim contra el colesterol que els metges m'han prescrit perquè la carn, el peix i la fruita van caríssims. A casa compartim la roba, controlem que els llums no quedin oberts... i als 44 anys, em serà difícil tornar a trobar feina en el sector”.

Olot ja sap què vol dir la paraula “crisi”.

I és que el sector tradicional i històric del capitalisme a Catalunya passa gravíssimes dificultats. En quinze anys, el Principat ha passat de tenir 500.000 llocs de treball a tenir-ne 175.000. Del 1990 al mes de maig d'enguany s'havien presentat 721 expedients, amb un resultat de 23.000 treballadors que han passat a l'atur (vegeu requadre). La crisi fa que empresaris catalans comencin a instal·lar fàbriques al Magrib, especialment al Marroc, i deixin a Catalunya només la comercialització dels productes. Aquesta política ha estat avalada recentment pel president Pujol, però durament criticada pels sindicats. La idea és la següent: produir al Magrib, on els costos de producció són molt baixos –començant pels salaris dels treballadors– i comercialitzar a Catalunya. La conseqüència directa, al Principat, és la desindustrialització i la pèrdua de llocs de treball.

que ha afectat 152 treballadors; Olot Tèxtil, 26 treballadors; i Rigat Masdeu, 60 treballadors. En molt poc temps, serà molta la gent que s'haurà d'estrenyar el cinturó a les comarques gironines.

CONSTRUCCIÓ I AJUNTAMENTS

El mes de setembre la Cambra de Contractistes d'Obres de Catalunya (CCOC) feia conèixer les xifres exactes del deute acumulat per les administracions públiques respecte a les empreses constructores catalanes. Els números de la CCOC tenien una doble virtut: d'una banda, posaven en relleu una de les causes principals de la crisi d'un sector que, a Catalunya, aquests últims anys potser havia estat sobredimensionat —ja que al País Valencià els indicadors estadístics no assenyalen pas una crisi tan acusada com al Principat—; d'una altra, i encara que de forma indirecta, desta-

La crisi també ha arribat a la construcció. RAFA GIL

pava les dificultats financeres de l'administració local, punt sobre el qual no hi ha xifres conegudes, però que afecta duríssimament els ajuntaments del país.

Les empreses constructores han de fer front a dos greus inconvenients: la disminució del nivell d'activitat i de la cartera de comandes, i també a l'augment de la morositat dels clients públics. Josep M. Grau Greoles, president de la Cambra, ha dit que l'any 1992 "sembla que les administracions públiques hagin començat l'olimpíada de la morositat, que no és altra cosa que un dèficit públic submergit".

La crisi ja ha arribat. Feia temps que es covava, i tot just comencen a notar-se'n els efectes. Si el ministre d'Economia, a menys d'un any de les eleccions, reconeix que la cosa està malament, potser hi ha motius per a pensar que la cosa hi ha d'estar molt, de malament.

Eduard Voltas

Calcer: atomització, atur i economia submergida

Alfonso López, encarregat de secció a Industrias Mediterràneas de la Piel SA (Imepiel). Aquesta primavera la fàbrica va tancar. Després de 32 anys a l'empresa, Alfonso s'ha quedat sense feina, situació complicada perquè ja és gran. "Els més joves de l'empresa poden aprendre un altre ofici, però els de més de cinquanta anys provem d'aconseguir una jubilació anticipada".

El tancament de l'empresa ha originat una situació molt dura al seu poble, la Vall d'Uixó: "L'ajuntament té actualment uns 500 treballadors, quan la seva plantilla màxima era de 250. L'esforç que fa la corporació local és importantíssim, perquè proporciona solucions a una gent que passa moltes dificultats". Ara, el pitjor és per als qui treballaven en l'economia submergida, situació típica generada al voltant d'una empresa gran, quan aquesta està situada en l'àmbit comarcal. Ara no hi ha feina, ni submergida.

A Alfonso López, la crisi del seu sector no li ha vingut de nou. "Cal reconèixer que Imepiel va viure amb un cor artificial lligada a l'estat i que la

seua privatització va ser l'element definitiu de la seua desaparició". Econòmicament, Alfonso López explica que la seva militància sindical sempre li havia estat un fre dins l'empresa. Ha ocupat durant 28 anys el mateix lloc de treball sense més increment salarial que el que estipulaven els convenis. "El meu plantejament sindicalista m'ha significat des del primer dia una paràlisi econòmica important, i potser això m'ajudarà ara a fer més suportables els moments de crisi".

El sector del calcer al País Valencià passa una situació crítica. En unes jornades sobre aquest sector, fetes a Alacant els dies 11 i 12 de juny, la Federació del Tèxtil-Pell de CC OO del País Valencià presentava un informe amb les propostes d'accions que segons el sindicat són necessàries per a fer eixir el sector d'aquesta crisi. Aquest informe proposa la potenciació de la imatge del calcer manufacturat a l'estat espanyol (majoritàriament al País Valencià) a través de la promoció del *Made in Spain*; l'especialització de tot el sector en un producte

Alfonso López, treballador d'Imepiel. RAFA GIL

determinat; creació de centres d'investigació que proporcionen assessorament tècnic, recerca de tecnologia, anàlisi de laboratori sobre qualitat, formació de tècnics, prospecció de tendències de moda, serveis d'informació, biblioteca i documentació; formació professional des de la gerència fins al treballador que està a peu de màquina; combatre l'economia submergida, tant si és fomentada pels treballadors com pels empresaris; creació d'un fons d'autoregulació.

Segons l'informe presentat

per CC OO, al País Valencià hi ha 2.418 empreses dedicades al calcer, i el nombre de treballadors total és de 33.877. Això vol dir una mitjana de 14 treballadors per empresa. Aquesta atomització perjudica greument el desenvolupament harmònic del sector.

Mentre s'espera l'aplicació de mesures que salven el sector, Imepiel ja ha tancat, i els treballadors ja són al carrer. Vénen anys difícils.

Daniel Hermsilla